

Internetconsultatie verhittingsapparaten en standaardverpakkingen e-sigaretten en sigaren

DEEL I – REACTIE OP DE CONSULTATIEVRAAG

Wij – 31 organisaties die zich inzetten voor het laten opgroeien van een Rookvrije Generatie (zie Deel II) – zijn een groot voorstander van de invoering van neutrale verpakkingen voor e-sigaretten en sigaren en van verpakkingseisen voor tabaksverhittingsapparaten.

Neutrale verpakkingen als bewezen effectieve maatregel op weg naar een Rookvrije Generatie

Iedere dag worden er kinderen en jongeren verleid om te beginnen met het roken van tabak of aanverwante producten. Juist zij zijn extra gevoelig voor verleidingen en het ontwikkelen van een verslaving. Als zij blijven roken, is de kans dat ze overlijden aan de gevolgen van hun verslaving groter dan 50%.¹ Wij vinden dat ieder kind het recht heeft om rookvrij op te groeien. Dat betekent vrij van blootstelling aan en het gebruik van alle tabaks- en aanverwante producten, zoals e-sigaretten. **Neutrale verpakkingen maken een cruciaal onderdeel uit van de bredere aanpak² die nodig is om te komen tot een Rookvrije Generatie.**

De tabaksindustrie probeert de effectiviteit van neutrale verpakkingen geregeld in twijfel te trekken. **Het beschikbare wetenschappelijke bewijs wijst echter duidelijk één kant op: de maatregel is effectief.**³ Neutrale verpakkingen kunnen eraan bijdragen dat tabaksproducten als minder aantrekkelijk worden gezien en dat het bewustzijn over de schadelijkheid van roken wordt vergroot.⁴ Dit zijn belangrijke mechanismen als het gaat om de bescherming van jongeren tegen de verleiding om te gaan roken.

Neutrale verpakkingen van groot belang voor sigaren en e-sigaretten

De verpakking van tabaks- en aanverwante producten is op dit moment nog één van de voornaamste marketingtools waarover de tabaksindustrie beschikt om nieuwe rokers te werven.⁵ Voor sigaretten en shag wordt hieraan per 1 oktober 2020 een eind gemaakt. Voor **sigaren en e-sigaretten** geldt dat marketing via de verpakking nog steeds kan en mag. Dat is inconsequent, want ook het gebruik van deze producten is ontzettend schadelijk en verslavend. De tabaksindustrie krijgt nu nog de kans om deze verpakkingen extra aantrekkelijk te maken, waardoor jongeren verleid worden om de producten uit te proberen of naar de producten over te stappen. Om dit te voorkomen is het essentieel dat ook voor deze producten neutrale verpakkingen worden ingevoerd.

¹ Zie <https://www.rokeninfo.nl/professionals/cijfers-gebruik-en-gevolgen/ziekte-en-sterfte1/sterfte>.

² Deze bredere aanpak is gebaseerd op het internationale WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging (FCTC).

³ Zie onder meer deze review, gepubliceerd in de toonaangevende Cochrane Database of Systematic Reviews: McNeill, A., Gravely, S., Hitchman, S.C., Bauld, L., Hammond, D. and Hartmann-Boyce, J. (2017). Tobacco packaging design for reducing tobacco use. *Cochrane Database of Systematic Reviews, Issue 4*. Art. No.: CD011244. Beschikbaar via: <https://www.cochranelibrary.com/cdsr/doi/10.1002/14651858.CD011244.pub2/full>. Zie ook deze rechterlijke uitspraak uit het Verenigd Koninkrijk: <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2016/05/bat-v-doh-judgment.pdf> (waarin het bewijs dat wordt gehanteerd door de overheid wordt beschreven als overtuigend, substantieel en overweldigend eenzijdig, terwijl het bewijs van de tabaksindustrie wordt beoordeeld als niet in overeenstemming met internationale *best practices*).

⁴ Zie bijvoorbeeld: El-Khoury Lesueur F, Bolze C, Gomajee R et al., Plain tobacco packaging, increased graphic health warnings and adolescents' perceptions and initiation of smoking: DePICT, a French nationwide study. *Tobacco Control* 2019; **28**:e31-e36. Beschikbaar via: <https://tobaccocontrol.bmj.com/content/28/e1/e31>.

⁵ Dat blijft ook het geval na de invoering van het uitstalverbod. Een sigarettenpakje dat is verkocht, functioneert vervolgens als mobiel reclamemiddel. Iedere keer dat een rokers een sigaret opsteekt (gemiddeld 10 keer per dag), is het pakje zichtbaar. Dat gebeurt regelmatig in situaties waarin ook anderen het pakje zien.

In de voorgestelde AMvB is een grondslag opgenomen voor het introduceren van neutrale verpakkingen voor sigaren en e-sigaretten. Waar het gaat om **sigaren** wordt in het voorstel **geen onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten sigaren**. Wij vinden dit **een goede zaak**. Alle sigaren zijn immers schadelijk voor de gezondheid. Met de invoering van neutrale verpakkingen wordt de aantrekkelijkheid van dit schadelijke product verminderd en wordt voorkomen dat sigaren met een verleidelijk uiterlijk kunnen worden gepresenteerd als aantrekkelijk alternatief voor sigaretten.

Met betrekking tot **e-sigaretten** worden neutrale verpakkingen voorgesteld voor elektronische dampwaar met en zonder nicotine. Ook hier vinden we het **positief dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende typen e-sigaretten**. Dampwaar met en zonder nicotine wordt momenteel aangeboden in verpakkingen in allerlei soorten en maten en in vrolijke en opvallende kleuren. Zoals de regering terecht aangeeft in de toelichting bij de AMvB, kan ook elektronische dampwaar zonder nicotine schadelijk zijn voor de volksgezondheid, zowel voor gebruikers als voor omstanders.⁶ Wij vinden het belangrijk dat voor al deze dampwaar neutrale verpakkingen gaan gelden, zodat de aantrekkelijkheid van de dampwaar (voor met name kinderen en jongeren) zoveel mogelijk wordt beperkt.

Aandachtspunt 1: Neutrale verpakkingen voor alle tabaks- en aanverwante producten

In de voorgestelde AMvB is een grondslag opgenomen voor het stellen van verpakkingseisen aan **verhittingsapparaten**. We vinden het **een gemiste kans dat de regering zich daarbij beperkt tot een grondslag voor eisen die zien op aanduidingen op de verpakking**. Wij zouden graag zien dat de regering ook voor verhittingsapparaten een grondslag creëert op basis waarvan regels kunnen worden gesteld over alle andere verpakkingaspecten, zodat ook deze producten straks alleen nog in neutrale verpakkingen te koop mogen worden aangeboden. De regering geeft zelf al aan van mening te zijn dat voor elektronische verhittingsapparaten wet- en regelgeving moet worden opgesteld om te **voorkomen dat deze producten (nog) populair(der) worden**. Wat ons betreft hoort daar ook de invoering van neutrale verpakkingen bij. De regering geeft bovendien aan dat met de wet- en regelgeving voor verhittingsapparaten tot nu toe veelal **aansluiting is gezocht bij de regels die al gelden voor e-sigaretten**. **Wij zouden het logisch vinden als dit uitgangspunt ook in acht wordt genomen bij de invoering van neutrale verpakkingen**.

We vinden het **zeer spijtig** dat de voorgestelde AMvB **voor overige typen tabaks- en aanverwante producten geen grondslag bevat op basis waarvan neutrale verpakkingseisen kunnen worden gesteld**. Kinderen rookvrij laten opgroeien betekent wat ons betreft vrij van het gebruik van alle tabaksproducten, waaronder ook kruidenrookproducten en nieuwsoortige tabaksproducten, zoals verhitte tabak en tabakssticks.⁷ Dergelijke producten zijn net zo goed schadelijk en verslavend en kunnen op basis van de voorgestelde AMvB nog steeds worden aangeboden in hippe verpakkingen met verleidelijke vormen en kleuren. Ze vormen daarmee een bedreiging voor de Rookvrije Generatie. Ervaringen uit het verleden, zowel in Nederland als in het buitenland, leren ons immers dat de tabaksindustrie steeds op zoek blijft gaan naar de grenzen van wet- en regelgeving en naar nieuwe manieren om kinderen verslaafd te maken. Om die reden lijkt het ons van essentieel belang dat alle tabaks- en aanverwante producten gelijk worden behandeld waar het gaat om de invoering van neutrale verpakkingen.

Tot slot merken we nog graag op dat ook **tabaksaccessoires**, zoals losse sigarettenfilters, vloeitjes voor het rollen van shag en hulzen voor volumetabak (waarmee men zelf sigaretten kan maken), kunnen

⁶ RIVM, Gezondheidsrisico's van e-sigaret gebruik, 2015.

⁷ Denk aan de tabaksstick HEETS, ook wel HeatStick genoemd, die door Philip Morris is gemaakt voor gebruik met verhittingsapparaat IQOS.

worden aangegrepen als **marketingtools** om (met name jonge) consumenten te verleiden. Ook voor deze producten vinden wij (een grondslag voor) **neutrale verpakkingseisen dus logisch en wenselijk**.

Aandachtspunt 2: Stel eisen aan het uiterlijk van sigaren en e-sigaretten zelf

Zowel onderzoekers⁸ als de Wereldgezondheidsorganisatie⁹ geven aan dat **landen die standaardverpakkingen invoeren voor tabaks- en aanverwante producten, ook de kans moeten grijpen om het uiterlijk van de producten zelf te denormaliseren, door hieraan eisen te stellen**. Ook het Trimbos-instituut doet deze suggestie.¹⁰ Wij zijn het hier geheel mee eens. Op deze manier kan worden **voorkomen dat de tabaksindustrie haar aandacht verlegt** van het aantrekkelijk maken van de verpakkingen naar het aantrekkelijk of opvallend maken van het uiterlijk van de producten zelf. Bij sigaren kan dat bijvoorbeeld via de sigarenband die om de sigaar zit.

Het stellen van eisen aan het uiterlijk van sigaren wordt ook aanbevolen in de Richtlijnen bij Artikel 13 van het WHO-Kaderverdrag voor Tabaksontmoediging¹¹ en is in lijn met *best practices* uit het buitenland¹². Voor e-sigaretten geldt dat deze al **in alle soorten en maten** worden aangeboden, in voor jongeren **zeer aantrekkelijke vormen en kleuren**. Om tegen te gaan dat sigaren en e-sigaretten op de markt worden gebracht met een voor jongeren (extra) aantrekkelijk uiterlijk, **zouden wij dan ook graag zien dat de regering eisen stelt aan het uiterlijk van deze producten zelf**.

Aandachtspunt 3: Hoe sneller, hoe beter

We lezen dat de inwerkingtreding van de regelgeving is voorzien op 1 januari 2022. **Gezien de relevantie van deze maatregel voor het realiseren een Rookvrije Generatie, geldt wat ons betreft: hoe sneller, hoe beter**. De regering geeft aan dat haar ambitie om een Rookvrije Generatie te bewerkstelligen, groot is. Wij hopen dan ook dat de regering zich inzet voor zo snel mogelijke invoering van de AMvB en van de ministeriële regeling die nog volgt.

---

⁸ Mitchell, D. et al. (2020). Reactions to, and trial intentions for, three dissuasive cigarette designs: a cross-sectional survey of adolescents in Scotland. *Tobacco Control* (published online); Hoek, J. et al. (2016). Dissuasive cigarette sticks: the next step in standardised ('plain') packaging? *Tobacco Control*, 15 p. 699-705.

⁹ WHO (2016). Plain packaging of tobacco products: evidence, design and implementation, p. 23-24; Guidelines for Implementation of Article 13 of the Framework Convention on Tobacco Control, paragraph 17.

¹⁰ Trimbos-instituut (2019). Factsheet generieke tabaksverpakkingen (plain packaging), p. 12.

¹¹ Guidelines for Implementation of Article 13 of the Framework Convention on Tobacco Control, paragraph 17. Hierin wordt overheden aangeraden om eisen te stellen aan het uiterlijk van sigaretten en 'andere tabaksproducten'.

¹² In lijn met de aanbeveling van de WHO heeft gidsland Australië, dat als eerste land ter wereld met succes standaardverpakkingen voor tabaksproducten invoerde, ook eisen gesteld aan het uiterlijk van sigarenbandjes. Naast Australië hebben ook Ierland en Nieuw-Zeeland de gestandaardiseerde sigaar ingevoerd. Zie WHO (2016). Plain packaging of tobacco products: evidence, design and implementation, p. 35-36.

DEEL II – ACHTERGRONDINFORMATIE OVER DE INDIENENDE PARTIJEN

Deze reactie is ingediend namens de volgende **31** organisaties:

1. **Hartstichting**
2. **KWF Kankerbestrijding**
3. **Longfonds**
4. **Alfa-college**
5. **Christelijke Scholengemeenschap Groningen**
6. **Gemeente Berg en Dal**
7. **Gemeente Roermond**
8. **GGD Gelderland-Zuid**
9. **GGD Zaanstreek-Waterland**
10. **Groninger Apotheken Vereniging**
11. **International Federation of Medical Students' Associations - the Netherlands**
12. **Jantje Beton**
13. **KBO-PCOB**
14. **KNMT Fonds Mondgezondheid**
15. **Koninklijk Nederlands Korfbalverbond**
16. **Long Alliantie Nederland**
17. **MostWare**
18. **Nederlands Huisartsen Genootschap**
19. **NUSO Speelruimte Nederland**
20. **Nederlandse Vereniging voor Cardiologie**
21. **Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie**
22. **ONVZ**
23. **Pfizer**
24. **ROC Noorderpoort**
25. **SineFuma**
26. **SmokeFree**
27. **Stichting Be Aware**
28. **Stichting Rookpreventie Jeugd**
29. **Stichting Rookvrij regio Venlo**
30. **VieCuri MC**
31. **Zohealthy Leefstijl & Preventie**

De deelnemende organisaties zetten zich in voor het laten opgroeien van een Rookvrije Generatie. De organisaties vinden dat ieder kind het recht heeft om rookvrij op te groeien. Iedere ouder zou de kans moeten krijgen om zijn of haar kind rookvrij op te laten groeien: vrij van blootstelling aan tabaksrook en de verleiding om te gaan roken. De organisaties zijn dan ook blij dat de ambitie om te komen tot een Rookvrije Generatie een belangrijke doelstelling is geworden in het Nationaal Preventieakkoord. Met het doorvoeren van alle afspraken uit het akkoord, kan een mooie volgende stap gezet worden op weg naar het realiseren van deze doelstelling.

Het belang van een Rookvrije Generatie – en daarmee van het maatregelenpakket uit het Nationaal Preventieakkoord – is groot. Roken is veruit de belangrijkste vermijdbare oorzaak van ziekte en sterfte in Nederland. Jaarlijks overlijden er meer dan 20.000 mensen aan de gevolgen van roken en meerroken. En toch beginnen er iedere week weer honderden kinderen met dagelijks roken. Als zij blijven roken, is de kans dat zij overlijden aan de gevolgen daarvan groter dan 50%.

Bovendien is er in de maatschappij een breed draagvlak voor het beschermen van kinderen tegen de gevaren van roken: **83%** van de Nederlandse volwassenen vindt dat de overheid maatregelen moet nemen om kinderen te beschermen tegen tabaksrook en **85%** vindt dat de overheid maatregelen moet nemen om kinderen te beschermen tegen de verleidingen van tabaksproducten. **80%** is voorstander van maatregelen vanuit de overheid om er voor te zorgen dat jongeren (onder de 18 jaar) niet beginnen met roken.¹³

---

¹³ Het onderzoek is uitgevoerd door Kantar in opdracht van Gezondheidsfondsen voor Rookvrij, onder 1.358 Nederlanders van 18 jaar en ouder in de periode van 14 t/m 24 februari 2020.